

БОНДАРЧУК Марія Костянтинівна,

д-р екон. наук,

академік Національної Академії наук вищої освіти України,

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID: 0000-0002-4624-0734

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНИХ СТРУКТУР ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО БІЗНЕСУ

Пришвидження антикризового розвитку економіки України, активізація інноваційного і інвестиційного процесу, підвищення конкурентоспроможності, сприяння росту науково-технічного потенціалу країни, забезпечення фінансової стабільності – це основні результати формування структур підприємницького бізнесу (СПБ).

Оскільки, економіка України пов'язана з падінням ефективності та міжнародної конкурентоспроможності країни, поглибленням довгострокової системної кризи, погіршенням глобального навколишнього середовища, виникає необхідність створення системи антикризового (санаційного) управління, яка б забезпечила сталий економічний розвиток і здійснила глибокі структурні зрушення відповідно до перспективних тенденцій економічного та науково-технологічного процесів¹.

Зокрема, необхідно оздоровлювати вітчизняні підприємства промислового й торговельного секторів, виводити із стану кризового функціонування і забезпечувати їх стабільну та ефективну фінансово-господарську діяльність.

Головними напрямками санації підприємств в Україні мають бути модернізація, реконструкція, удосконалення технології та організації виробництва, а також його диверсифікація, розробка цільових комплексних програм з попереднім комплексним аналізом фінансово-господарської діяльності підприємства, активів та пасивів, забезпеченості власними засобами, існуючих і можливих замовлень, попиту та цін на продукцію.

Саме тому, функціонування регіональних структур підприємницького бізнесу як структур фінансово-промислової інтеграції забезпечуватиме ефективний інноваційний (за рахунок раціонального використання фінансових ресурсів) і відновлювальний розвиток науки та промислового вироб-

¹ Бондарчук М.К. Антикризовий розвиток інтегрованих структур бізнесу у територіальних громадах. Theoretical and practical aspects of modern scientific research : collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2022. Available at: DOI: 10.51587/9781-7364-13371-2022-007.

ництва шляхом диверсифікації в напрямках освоєння нових видів продукції та послуг, що гарантують високий розмір прибутку.

Формування регіональних структур підприємницького бізнесу у різних галузях народного господарства позитивно вплине на інноваційний розвиток вітчизняної економіки, що зміцнить Українську державу. Можна виділити такі основні напрями впливу:

- ✓ покращення інвестиційного клімату (СПБ підвищують інтеграцію промислового і фінансово-кредитного капіталів, при цьому ділові відносини між учасниками об'єднання підприємств впливають на покращення інвестиційного клімату; СПБ для вітчизняних та закордонних інвесторів виступатимуть надійними партнерами, внаслідок чого зростатимуть надходження фінансових ресурсів у промисловість і зменшуватиметься їх вивезення за кордон);
- ✓ фінансове оздоровлення підприємств (комерційний банк СПБ здійснюватиме взаєморозрахунки між підприємствами, внаслідок чого знизиться навантаження на міжбанківську інфраструктуру і стабілізуються платежі між учасниками СПБ);
- ✓ прискорення науково-технічного прогресу (СПБ сприятиме чіткій стратегічній орієнтації розвитку своїх учасників. Покращення зв'язків у рамках науково-виробничих, виробничо-технологічних комплексів сприятиме проведенню єдиної технічної та інвестиційної політики. При цьому знизиться ризик з розробки і виробництва нової техніки, удосконалюватиметься фінансування проєктів тощо);
- ✓ стабілізація виробництва (СПБ створюватимуть сприятливі умови для об'єднання підприємств з технологічними та коопераційними зв'язками; відбуватиметься завантаження виробничих потужностей з випуску потрібної продукції за рахунок тісних господарських відносин між учасниками СПБ);
- ✓ структурна трансформація (СПБ сприятимуть розвитку механізму міжгалузевого та внутрігалузевого перерозподілу ресурсів, що вплине на прискорення концентрації інвестиційних ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку економіки України, а також забезпечить значну кількість робочих місць, що дозволить скоротити зростання безробіття в нашій країні);
- ✓ податкові переваги (СПБ залучаючи до складу підприємство, що має від'ємний об'єкт оподаткування, може отримати економію на податкових платежах за рахунок зменшення податку на прибуток для погашення

від'ємного значення об'єкту оподаткування такого підприємства. Отже, зростання ліквідності фінансово неспроможного підприємства не буде відбуватись за рахунок вилучення фінансових ресурсів у підприємств-учасників СПБ, а за рахунок економії податкових платежів)².

У цьому контексті, зазначимо, що від рівня потенціалу інноваційного розвитку регіональних структур підприємницького бізнесу залежить вибір тієї або іншої інноваційної стратегії³. Так, якщо потенціал інноваційного розвитку СПБ виявився високим, то суб'єкту господарювання доцільно обрати наступальну стратегію або стратегію лідера.

Якщо інноваційні можливості структур підприємницького бізнесу виявилися середніми, то йому можна рекомендувати обрати захисну стратегію або стратегію послідовника. Що ж стосується низьких інноваційних можливостей, то в даному випадку доцільно обрати поглинаючу стратегію або як її ще називають – стратегію ліцензування.

Детальніше особливості вибору інноваційної стратегії в залежності від рівня інформаційного забезпечення та потенціалу інноваційного розвитку СПБ наведено у табл. 1.

Таблиця 1

**Особливості вибору інноваційної стратегії в залежності
від рівня інформаційного забезпечення та потенціалу
інноваційного розвитку СПБ***

Ознаки		Рівень інформаційного забезпечення СПБ		
		Дуже високий, високий	Середній	Низький, Дуже низький
1	2	3	4	5
Рівень потенціалу інноваційного розвитку СПБ	Високий	Активно-наступальна стратегія Пасивно-наступальна стратегія Поглинаюча стратегія Опортуністична стратегія Стратегія пошуку ринкової ніші	Пасивно-наступальна стратегія Поглинаюча стратегія Опортуністична стратегія Захисна стратегія Традиційна стратегія Стратегія пошуку ринкової ніші	
	Середній	Пасивно-наступальна стратегія Поглинаюча стратегія Захисна стратегія Традиційна стратегія Опортуністична стратегія Стратегія пошуку ринкової ніші	Захисна стратегія Традиційна стратегія Опортуністична стратегія Стратегія пошуку ринкової ніші	

2 Palchuk V. Rozvytok ekonomichnoho potentsialu hromad u ramach reformy z detsentralizatsii [Elektronnyi resurs] / V. Palchuk // Ukraina: podii, fakty, komentari. – 2018. – № 11. – P. 38–50. – Rezhym dostupu: <http://nbuviap.gov.ua/images/ukraine/2018/ukr11.pdf>.

3 Boronos V. Otsinka roli finansovoho potentsialu rehionu v doslidzhenni stiikosti ekonomichnoho rozvytku terytorii. Visnyk Sumskoho natsionalnoho aharnoho universytetu. Seriia «Finansy i kredyt». 2011. № 2. P. 76–85.

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5
	Низький	Захисна стратегія Традиційна стратегія Опортуністична стратегія Стратегія пошуку ринкової ніші		

**З сукупності запропонованих стратегій вибирається одна залежно від різних сполучень складових потенціалу інноваційного розвитку СПБ (узагальнено автором)*

Розвиток України, так само, як і підвищення конкурентоспроможності її економіки, визначається у загальному контексті європейської інтеграції. Важливу роль в інтеграційному процесі відіграє впровадження світових (європейських) норм і стандартів щодо діяльності структур підприємницького бізнесу.

Досліджені теоретичні аспекти щодо тенденцій об'єднання капіталу з метою функціонування СПБ чи ТНК у цілісній економічній системі (формування цілісної економічної системи через взаємозв'язок національних підприємств, адаптування до змін внутрішніх і світових економічних відносин, вдосконалення державної системи регулювання економіки) дають змогу уточнити основні загальнонаукові підходи до вивчення питань глобалізації та інтернаціоналізації економік різних країн.

Перспективних досліджень вимагають питання конкурентоспроможності СПБ чи ТНК в системі глобальної конкуренції та інноваційно-технологічні переваги входження СПБ у стратегічний потік сучасного міжнародного економічного співробітництва, в якому домінують тенденції інноваційного виробництва і трансферу технологій⁴.

Відтак, детальних досліджень вимагають питання конкурентоспроможності СПБ в системі глобальної конкуренції та інноваційно-технологічні переваги входження СПБ у стратегічний потік сучасного міжнародного економічного співробітництва, в якому домінують тенденції інноваційного виробництва і трансферу технологій⁵.

DOI: 10.51587/9798-9895-14625-2024-117-77-80

4 Батракова Т.І., Сардак А.О. Механізм реалізації антикризової стратегії держави, антикризові заходи. Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 14. Частина 2. 2015. С. 25–28. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_14/economic_14_2.pdf.

5 Shpak Viktor. Small business as a foundation for progressive development. Scientific research of the XXI century. Volume 1 : collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, Los Angeles : GS publishing service, 2021. 430 p.